

УДК 336.02

А. І. Григоренко,
магістр з фінансів, аспірант,
ДВНЗ "Київський національний економічний університет ім. Вадима Гетьмана"
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-1661-5424>

DOI: 10.32702/2306-6814.2023.21.97

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ: МОЖЛИВОСТІ ТА ОБМЕЖЕННЯ

A. Hryhorenko,
Master of Finance, Postgraduate student,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman

INVESTMENT POTENTIAL OF THE ENERGY SECTOR OF THE ECONOMY OF UKRAINE:
OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS

У статті розглянуто та оцінено інвестиційну привабливість енергетичного сектору економіки України. Визначено необхідність та проаналізовано можливості для залучення фінансових ресурсів в енергетику України, а також досліджено вплив кризових явищ, в першу чергу війни, на реалізацію інвестиційного потенціалу енергетичного сектору. Визначено ключові можливості та обмеження для повноцінної реалізації інвестиційного потенціалу із врахуванням триваючої військової агресії на території країни. Проаналізовано інвестиційну карту України із визначенням інвестиційних проєктів, що реалізуються в конкретних областях. Особливу увагу приділено питанню енергоємності ВВП, як ключовому показнику ефективності використання енергетичних ресурсів. Зазначено про вплив інвестиційних проєктів на енергоємність ВВП. Визначено передумови для реалізації інвестиційних проєктів у період відновлення країни. Враховано та проаналізовано ключові внутрішні стратегічні документи держави, намір вступу до ЄС, а також необхідність декарбонізації економіки країни.

The article analyzes the investment attractiveness of the energy sector of the Ukrainian economy. It was determined that the energy sector is one of the most important and ensures the efficient functioning of the entire economy. Special attention to energy appeared in 2022, during the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine. During this period, more than ever before, the need to ensure the energy security of the state became apparent. The Ukrainian energy industry is subjected to constant attacks on the energy infrastructure, as a result of which the investment attractiveness of the industry is significantly deteriorating.

Ukraine is a country with diverse energy resources. Thanks to its geographical location, the country has the opportunity to develop solar and wind generation. The article states that the key areas of development of the energy sector are defined in the main strategic document of the country — the Energy Strategy of Ukraine until 2050. In addition, the importance of taking measures to decarbonize the economy, which corresponds to modern world and, in particular, European trends, is indicated. Ukraine, in addition to a clear orientation towards joining the EU, also has a number of obligations within the framework of international treaties. First of all, such documents as the Association Agreement with the EU and the Paris Climate Agreement.

It was determined that the energy intensity of GDP is the key macroeconomic indicator that determines the level of efficiency of energy resource use. The impact of crisis phenomena on the economy and energy is also determined. The dynamics of changes in the energy intensity of Ukraine's GDP are given and the factors influencing it are indicated.

The key opportunities and limitations affecting the investment potential of the energy sector of the Ukrainian economy are summarized. The Investment Map of Ukraine was analyzed, in particular it was determined that the Odesa region is the most attractive region for investors. An analysis of the investment component of the Recovery Plan of Ukraine was also conducted.

Further directions of research in this area have been determined. It was noted that the political and economic situation in the country, the security component, as well as world trends in the field of energy — the course for decarbonization of the economy, reduction of emissions, development of renewable energy sources — should be taken into account in order to assess the investment potential.

Ключові слова: інвестиційний потенціал; інвестиційні проекти; енергоємність ВВП; енергетичні ресурси; економічне відновлення.

Key words: investment potential; investment projects; energy intensity of GDP; energy resources; economic recovery.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Паливно-енергетичний комплекс забезпечує роботу всієї економіки держави. Особливість енергетичного сектору полягає в тому, що фактично здійснюється управління обмеженими енергетичними ресурсами. Забезпечення правильного та ефективного підходу до їх управління і формує енергетичну політику країни, тим самим забезпечуючи енергетичну безпеку.

Важливість енергетичного сектору для забезпечення безпеки держави та його критична важливість для економіки яскраво були продемонстровані у 2022 році під час повномасштабного вторгнення російської федерації на територію України. Енергетична інфраструктура піддавалась і досі піддається постійним ракетно-дроновим атакам з боку агресора, внаслідок чого в Україні вже відбувалися блекаути, українському бізнесу довелося підлаштуватися під нові реалії, а енергетикам працювати у небезпечних для життя умовах для того, аби якнайшвидше відновити електропостачання для домогосподарств та підприємств. Наразі Україна має досвід, яким не може похвалитися жодна країна в світі — це досвід роботи у надскладних умовах, коли об'єкти енергетичної інфраструктури зазнають постійних атак. Швидкий ремонт та захист таких об'єктів стали нормою для українських енергетиків та суспільства.

У контексті розвитку України та її відновлення після війни діяльність енергетичного комплексу буде відігравати одну з провідних ролей. Повне забезпечення усіх потреб в енергетичних ресурсах є важливим для створення ВВП. Водночас важливим є залучення значних фінансових ресурсів у вигляді, перш за все, інвестицій в розвиток енергетичної системи України.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Енергетичний сектор економіки в науковій літературі найчастіше розглядається з технічного аспекту, де увага приділяється дослідженню окремим його елемен-

там та видам ресурсів, наприклад атомній генерації (А. Носовський, Б. Патон, В. Воеводін) або ВДЕ (Г. Гелетуха, С. Галько). Інші науковці розглядають енергетичний сектор як плацдарм для розвитку енергоефективності (О. Літвінов, М. Подольський, О. Редько). Деякі науковці приділяють увагу й економічній складовій енергетичного сектору (А. Завербний, В. Бараннік, А. Дейна).

Окремі науковці займаються дослідженням питання подолання енергетичної кризи, що стала наслідком, наприклад, пандемії COVID-19. До таких науковців можна віднести О. Бабаченка, О. Нестерова та Л. Гармаша, які у своїй роботі досліджують можливості скорочення частки викопного палива у структурі генерації як спосіб подолання енергетичної кризи [1]. Т. Сливка досліджує вплив світової енергетичної кризи на трансформацію світової економіки [2].

Окремим питанням, яке все частіше підіймається в науковій літературі, є діджиталізація. Процес діджиталізації стосується всієї економіки, в тому числі й енергетичного сектору. Так, В. Шевченко у своїй роботі досліджує можливості від впровадження діджиталізованих рішень під час енергетичної кризи в Європі [3].

Інвестиційний потенціал України в умовах війни розглядається в працях П. Віблія та А. Блават [4]. А. Хмелюк та О. Гук займалися дослідженням інвестиційної привабливості використання альтернативної енергетики [5].

Не тільки українські науковці присвячують енергетичним питанням свої дослідження. Так серед закордонних науковців можна виділити, наприклад, Elías Soukiazis та Sara Proenca, що займалися дослідженням альтернативних джерел енергії. Також можна звернутися до наукових робіт А. Alper та V. Court.

Головним недоліком у наявних наукових працях є відсутність ґрунтовних досліджень взаємозв'язку між енергетикою та економікою, які розкривали б можливість сектору до залучення фінансових ресурсів, а також могли б бути використані на практиці у період післявоєнного відновлення.

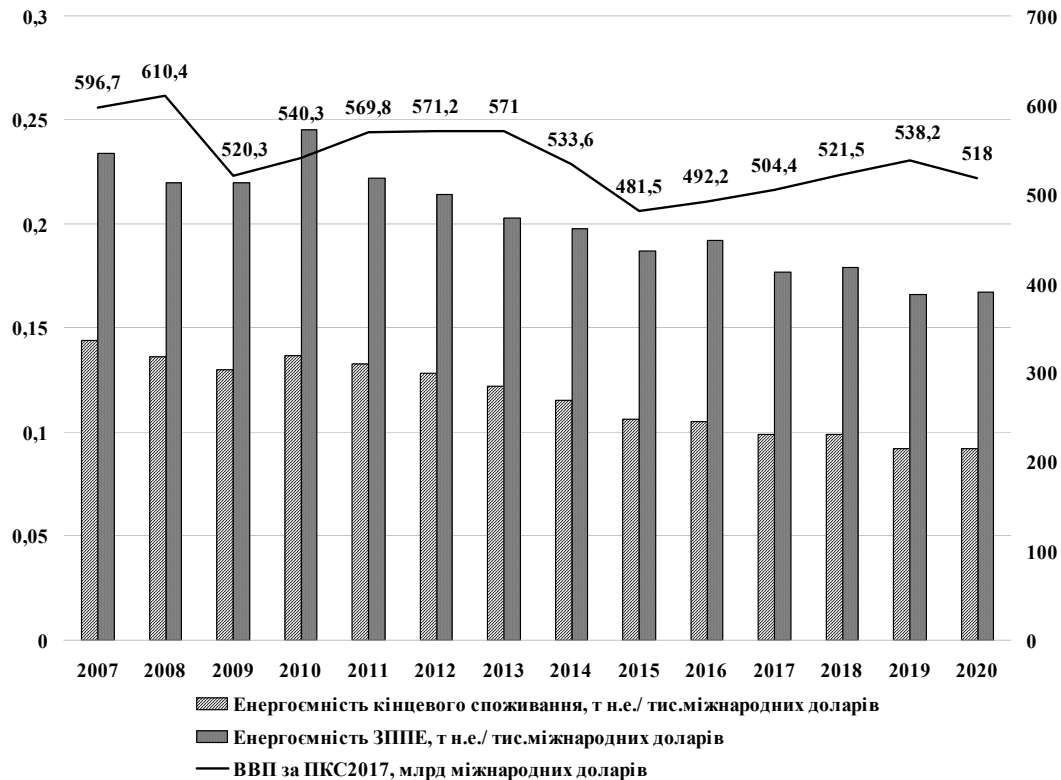

Рис. 1. Динаміка зміни енергоємності кінцевого споживання та ЗППЕ України, 2007–2020 роки

Джерело: складено автором на основі даних [7].

Оскільки наша країна стикнулася із викликами, яких не знала за весь період своєї незалежності, підходи до формування енергетичної політики також мають відповідати повоєнним реаліям, а наукова спільнота має створити теоретичне підґрунтя, що може бути застосовано на практиці і яке відповідатиме європейським стандартам.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Дослідження інвестиційного клімату ще у період триваючої військової агресії створить передумови для залучення значних фінансових ресурсів у період відбудови країни. Енергетичний сектор України зазнав і продовжує зазнавати значних пошкоджень, тож потребуватиме чималих грошових коштів для реконструкції та ремонту. Однак, міжнародні зобов'язання України визначають майбутній вектор розвитку галузі, тож необхідним є забезпечення передумов для декарбонізації економіки та зменшення обсягів шкідливих викидів. Декарбонізація економіки, в першу чергу, залежить від продуманої довгострокової енергетичної політики.

Головним завданням, що постає в рамках даного дослідження, є визначення ключових можливостей та обмежень для залучення інвестиційних ресурсів в енергетику України, а також теоретична оцінка інвестиційного клімату ПЕК, враховуючи поточну економічну кризу та невизначеність щодо її тривалості.

Необхідним завданням в рамках цього дослідження також є оцінка тенденції зміни енергоємності ВВП, а також визначені впливу інвестиційної політики на зменшення зазначеного показника.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Розвиток економіки будь-якої країни залежить від інвестицій. Залучення фінансових та інвестиційних ресурсів є вагомим важелем впливу на політичну, соціальну та економічну складову в державі. Водночас, чим більш розвинутою є держава, тим привабливішою вона є для інвесторів. Розвиток держави обумовлений в першу чергу станом її економіки, рівнем корупції, прозорістю та справедливістю роботи судової системи, ефективним бюджетним плануванням та фіскальною політикою.

Інвестиційна привабливість країни визначається інвестиційним кліматом. Л. Гаватюк та Н. Стахова дають наступне визначення інвестиційному клімату: "...сукупність політичних, правових, економічних, фінансових, культурних, природних та інших умов, що визначають ступінь привабливості інвестиційної діяльності, її доходності, рівня ризиків, обумовлюють мотиви інвесторів здійснювати капіталовкладення" [6, с. 68].

Одним з основних напрямків для залучення інвестицій для України є ПЕК. Саме в енергетичній сфері можливим є реалізація глобальних та дороговартісних інвестиційних проєктів, що матимуть позитивний та відчутний економічний ефект. Глобальною проблемою енергетичного комплексу України є те, що устаткування, що й нині використовується, дісталося нашій країні в спадок від радянського союзу і не тільки фізично, а й морально застаріло. В той час, як в світі швидкими темпами розвиваються нові технології, Україна вимушена боронити власну незалежність і підтримувати роботу енергетичної інфраструктури.

Кризові явища вкрай негативно впливають на енергетичний комплекс. Водночас кризи можуть стати потужним стимулом для розвитку економіки. За весь період незалежності Україна стикалася із різними кризами: з банківською кризою 2008 року, коронавірусною кризою 2019—2021 років та повномасштабним вторгненням російської федерації у 2022 році.

Кризи в економіці проявляються, перш за все, через падіння ключових макроекономічних показників — ВВП, ВНД, рівень доходу населення, також зростає інфляція та рівень безробіття. Економічна криза проявляє свій вплив на енергетику через скорочення обсягів державного фінансування енергетичних компаній та неспроможність частини населення сплачувати справедливую ціну за надані енергетичні ресурси та послуги.

Військові дії на території України створили передумови для наймасштабнішої економічної кризи, через яку енергетичний сектор постраждав чи не найбільше. За даними Національного банку України реальний ВВП у 2022 році скоротився на 29,1 %, що є найглибшим падінням економіки України за весь час незалежності. Причиною такого падіння ВВП НБУ в першу чергу вважає війну, внаслідок якої деякі території були окуповані, інфраструктура зруйнована, втрачено значні виробничі потужності тощо. Також на падіння економіки у 2022 році вплинула значна міграція населення закордон. Відтік професійних кадрів працездатного віку створив кризу й на ринку праці.

Одним з ключових показників стану економіки є енергоємність ВВП.

Як можна побачити з рисунку вище, ВВП України незначно впав після 2019 року, тобто у період пандемії, і так само спадаючу динаміку має енергоємність кінцевого споживання та загального первинного постачання енергії (ЗППЕ).

Енергоємність економіки — це показник, що відображає який обсяг енергетичних ресурсів використовується державою для створення одиниці ВВП. Інакше кажучи, якщо держава має ефективну політику та стратегію поведінки та використання із обмеженими енергетичними та природними ресурсами, вона може створювати більше одиниць ВВП за рахунок підвищеної ефективності їх використання. В цей же час конкурентоспроможність економіки з меншою енергоємністю ВВП є вищою.

Для розуміння економічних тенденцій, пов'язаних із енергоємністю, необхідно проаналізувати динаміку її зміни. Протягом останніх років маємо спадаючу динаміку енергоємності ВВП України: у 2018 році вона становила 0,198 кое./\$15р, а вже у 2021 році — 0,188 кое./\$15р. Водночас 2022 рік, який став найгіршим для економіки України, позначився негативно і на енергоємності економіки — 0,193 кое./\$15р. Варто також зауважити, що Україна має один з найвищих показників енергоємності ВВП в Європі [8].

Реалізація успішної інвестиційної політики обов'язково призводить до зростання економіки та потенційно можуть стати мультиплікатором для зменшення енергоємності ВВП. Інвестиційні проєкти в енергетичному секторі мають ряд своїх особливостей, зокрема, вони є масштабними, як правило довготривалими, та потребують значних фінансових ресурсів.

У контексті триваючої військової агресії доволі важко говорити про інвестиційний потенціал, оскільки очевидним є той факт, що після лютого 2022 року він значно скоротився і наразі невідомо, коли відновиться. Водночас Україна стала активним суб'єктом на світовій арені та чітко заявила про свою позицію щодо наміру вступу в ЄС. Зараз, коли увага світової спільноти прикута до України, як ніколи важливим є створення сприятливих передумов для залучення інвестицій у післявоєнне відновлення країни. У цьому контексті варто звернути увагу на стратегічні документи, що визначають напрямки спрямування інвестицій та використання залучених фінансових ресурсів.

Головним документом, на який спираються інвестори при прийнятті рішень щодо інвестування в енергетику, є Енергетична стратегія України до 2050 року, яка на період воєнного стану, деталі якої є засекреченими. Стратегія визначає ключові вектори розвитку всієї галузі та відображає, що є та буде пріоритетним для країни. Енергетична стратегія України до 2050 року передбачає інвестиції в енергетику у обсязі 383 млрд доларів США. Більша частина цих коштів буде спрямована у розвиток вітрової та сонячної генерації, накопичувачів енергії, розвиток атомної генерації та біоенергетичних потужностей.

Водночас Енергетична стратегія не суперечить іншим важливим стратегічним документам, серед яких можна виділити: Угоду про асоціацію з ЄС, Економічну стратегію України до 2030 року, Національний план скорочення викидів від великих спалювальних установок, Стратегію енергетичної безпеки тощо.

Підхід уряду до формування стратегічного бачення розвитку енергетичного сектору має бути комплексним, узгодженим та прозорим. Такий підхід має ґрунтуватися не на політичних амбіціях окремих осіб, а на аналізі можливостей та обмежень енергетичної системи країни.

Наразі в Україні широко використовується атомна енергетика. У найближчі роки її частка не буде зменшуватися. Водночас зростатиме частка енергії, отриманої з відновлюваної генерації. Також світовою тенденцією, що не оминула Україну, є скорочення використання викопних видів палива — природного газу, вугілля, нафти. До 2022 року Україна проводила реформування вугільної промисловості і робила успішні кроки на шляху до повної відмови від викопних ресурсів. Однак 2022 рік створив значні перешкоди на шляху декарбонізації економіки. Для забезпечення власних потреб, проходження опалювального сезону та забезпечення роботи об'єднаної енергетичної системи у надскладних умовах, Уряд України не може наразі повністю відмовитися чи бодай значно скоротити використання вугілля та природного газу.

Окремої уваги заслуговує Угода про асоціацію з ЄС. Курс України на вступ до ЄС зафіксовано у Конституції. Роль України на міжнародній арені значно посилюється після 2022 року. Однак з точки зору економіки та енергетики відкритим залишається питання узгодженості нормативно-правового поля та можливості застосування європейських стандартів до української енергосистеми. ОЕС успішно синхронізувалася з європейською мережею та пройшла випробування роботи в ізолюва-

ному режимі. Для подальшого розвитку енергетики необхідно впроваджувати реформи, що стосуються роботи ринків, їх лібералізації, прозорості тощо, корпоративного управління найбільшими енергетичними компаніями України, а також відповідності технічних умов української мережі для роботи за європейськими стандартами.

Європейські країни давно оголосили свій курс на декарбонізацію власних економік, а європейські оператори системи передачі роблять значні кроки у модернізації енергосистем. Ризик пошкодження критичної енергетичної інфраструктури перешкоджає можливості української мережі відповідати європейському рівню. Потенційно це може створити ризик відставання нашої країни та чергове відтермінування вступу до ЄС.

Відповідно до оцінки ОЕСР, нормативно-правова база в Україні є достатньо розвинутою та такою, при якій інвестор може відчувати себе захищеним [9]. Однак огляд ОЕСР проводився в рамках проєкту "Підтримка реформи сектору енергетики в Україні", який тривав у період 2019—2021 років і не враховує значного погіршення інвестиційного клімату після повномасштабного вторгнення. Серед ключових негативних змін в інвестиційному кліматі після 2022 року можна виділити наступні:

- тимчасова окупація деяких регіонів України;
- загроза руйнування енергетичної інфраструктури;
- вихід з українського ринку деяких компаній;
- заборона на авіаперельоти;
- значна міграція населення;
- зупинення інвестиційних проєктів, які вже перебували на етапі реалізації, невідомість щодо їх подальшої долі.

Україна отримує безпрецедентну допомогу від США, країн ЄС, Великої Британії тощо. Міжнародні інституції надають нашій країні фінансові ресурси у вигляді позик, кредитів та грантів на дуже вигідних умовах. Значна частка цих коштів спрямовується на забезпечення гуманітарних потреб та відновлення країни. Енергетичний сектор також отримує значну допомогу від сусідніх країн. Так, наприклад, європейські ОСП в свої звіти та плани за 2022 рік включають заходи матеріального та нематеріального характеру, спрямовані на підтримку енергетики України.

Таблиця 1. Інвестиційні проєкти у сфері енергетики по областях України

Область України	Кількість інвестиційних проєктів
Одеська	5
Житомирська	4
Сумська	3
Черкаська	2
Дніпропетровська	2
Київська (та місто Київ)	1
Івано-Франківська	1
Запорізька	1
Інші	0

Джерело: складено автором на основі [12].

Післявоєнна відбудова України буде неможливою без залучення інвестицій. План відновлення України, представлений в Лугано, містить 850 проєктів, які сприятимуть розбудові країни [10]. Частина з цих потенційних проєктів стосується й енергетичної галузі. Перешкодою на шляху реалізації цього плану є той факт, що досі існує невизначеність щодо термінів закінчення війни та оцінки збитків. Інвестори не будуть зацікавлені у вкладенні коштів в проєкти, що не мають потенціалу реалізації.

Загальна сума інвестиційних проєктів у сфері енергетики в Плані відновлення України оцінюється в близько 130 млрд доларів США. Зараз важко коментувати дану суму, оскільки з триваючою агресією і з постійними змінами в політичній та економічній ситуації, вхідні умови для визначення саме такої цифри можуть змінюватися.

Окрім Плану відновлення є ініціатива Advantage-Ukraine, яка містить інформацію щодо інвестиційних проєктів (в тому числі у сфері енергетики) на суму в 177 млрд доларів США [11].

Україна є великою країною з таким географічним розташуванням, що дозволяє реалізовувати різні інвестиційні проєкти. Серед областей України найбільш привабливою для інвесторів є Одеська область, що розташовується на півдні країни. Відповідно до Інвестиційної карти України, розробленої Європейською Бізнес Асоціацією та Global Business for Ukraine, можна оцінити інвестиційний потенціал кожного регіону України, спираючись на інформацію про його розмір, населення, природні особливості, рівень освіти і зарплати тощо.

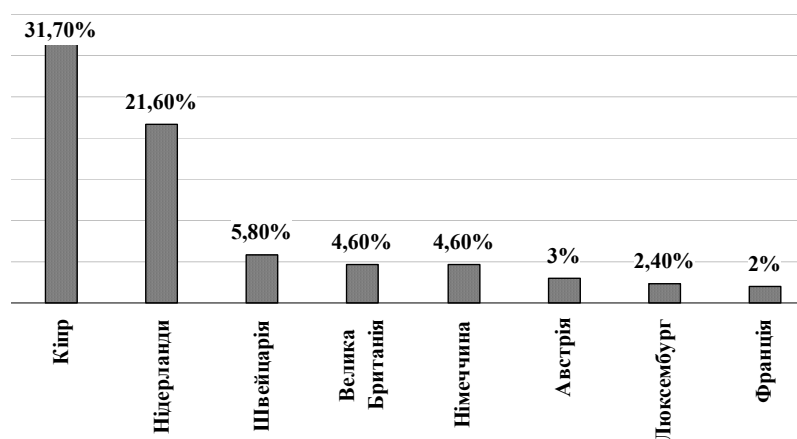

Рис. 2. Основні країни-інвестори в економіку України станом на 31.12.2021 року

Джерело: складено автором на основі [14].

Станом на 2023 рік інвестиційна карта України матиме дещо інший вигляд. Одеська область піддається постійним атакам, а така перевага як вихід до моря наразі може стати радше перешкодою для інвесторів. Більшість з енергетичних проєктів, що плануються до реалізації на території України, відносяться до сфери ВДЕ: переважно це побудова сонячних та вітрових електростанцій.

Аналітики МЕА прогнозують зростання світового попиту на енергію та потенційне зростання енергетичної бідності в деяких країнах. Водночас щорічні інвестиції в чисту енергію потрібно буде збільшити більш ніж втричі [13].

За даними НБУ обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України станом на 31.12.2021 року становив 65 746,8 млн доларів США. Основні країни-інвестори наведені нижче.

Для оцінки інвестиційного потенціалу України необхідно визначити ключові обмеження та можливості, що безпосередньо впливають на його реалізацію.

До обмежень можна віднести:

- триваюча військова агресія та постійна загроза нападу з боку російської федерації;
- застарілість обладнання, що використовується ще з часів радянського союзу;
- низький рівень цифровізації енергетики;
- відсутність членства в ЄС;
- високий рівень інфляції;
- корупція;
- недостатній рівень прозорості судової системи;
- недосконалість банківської системи та фіскальної політики;
- значний вплив політичних еліт на прийняття рішень;
- зарегульованість енергетичної галузі.

Попри зазначені вище обмеження можна виділити наступні можливості, що роблять українську енергетику привабливою для інвесторів:

- географічні умови, що дозволяють реалізовувати різні інвестиційні проєкти;
- роль та місце України на міжнародній арені;
- позиціонування України як енергетичного хабу Європи;
- доступність ресурсів, в тому числі трудових;
- готовність суспільства до прийняття змін;
- можливість залучати додаткове фінансування для реалізації інвестиційних проєктів у сфері енергетики від європейських партнерів.

Перелічені вище обмеження та можливості мають стати підґрунтям для формування ефективної державної інвестиційної політики, що буде спрямована на розвиток енергетичної сфери та сприятиме декарбонізації економіки. В свою чергу така інвестиційна політика допоможе не лише залучити іноземних інвесторів у процес відбудови та розбудови української економіки, а й створить можливості для посилення енергетичної незалежності України та її енергетичної безпеки.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Інвестиційний клімат України суттєво погіршився після початку повномасштабного вторгнення у 2022 році.

Уряд країни робить все можливе для забезпечення нормального функціонування економіки та намагається утримувати макроекономічні показники на прийнятному рівні. Однак економічна та енергетична криза 2022 року торкнулася не лише України, а й сусідніх європейських держав. Криза вплинула й на стан їхньої енергетики, оскільки багатьом країнам, залежним від російського газу, довелося в екстремально короткі терміни відмовлятися від нього. Це спричинило енергетичну кризу в Європі, яка проявилася зростанням цін на енергоресурси, оскільки для покриття попиту країнам ЄС довелося розконсервовувати вугільні шахти або підключати додаткові можливості генерації з ВДЕ. Тож інвестиційні можливості країн ЄС у 2022 році скоротилися.

Необхідно зазначити, що першочерговим завданням для європейських країн є декарбонізація економік та зменшення викидів парникових газів. З цією метою розробляється та впроваджується багато проєктів на території ЄС. У порівнянні з Україною, інвестування в європейські країни є безпечнішим та вигіднішим, оскільки на території Європейського Союзу діють однакові правила та підходи для функціонування енергетичних систем та ринків. Тож інвестори можуть обирати проєкти не на користь України.

Потенційні інвестори при прийнятті рішення щодо інвестування в той чи інший проєкт спираються на аналітичну інформацію, підготовлену впливовими міжнародними агенціями, що включає в себе аналіз ризиків. У контексті України найбільшим ризиком для інвесторів є ризик незавершення проєкту через складну політичну ситуацію в країні, військовий стан, а також недосконалість законодавства, що не гарантує інвесторам закінчення реалізації проєкту та отримання економічних вигід.

Окрім того, інвестування в енергетичну галузь, як правило, є довготривалим та таким, що потребує значних фінансових ресурсів. Зараз українська енергетика знаходиться на етапі свого розвитку та становлення як європейська енергосистема. Попереду багато роботи у сфері адаптації європейського законодавства та його гармонізації з українським.

Питання залучення інвестицій у відновлення країни постане не після закінчення війни, а вже зараз. Відповідно до внутрішніх українських стратегічних документів та європейського вектору розвитку декарбонізованої економіки, першочерговими інвестиційними проєктами мають стати проєкти у сфері ВДЕ та альтернативних джерел енергії. Завдяки своєму географічному розташуванню Україна може розвивати сонячну і вітрову генерацію. Ці потенційні можливості враховані та оцінені в головному стратегічному документі держави — Енергетичній стратегії України до 2050 року. Окрім того, розвиток ВДЕ сприятиме посиленню енергетичної незалежності та безпеці шляхом диверсифікації джерел генерації енергії та поступовій відмові від викопних видів енергетичних ресурсів — вугілля та природного газу.

Подальші дослідження у сфері оцінки інвестиційного потенціалу енергетичного комплексу України мають враховувати зміну політичної та економічної ситуації в країні, а також спиратися на світові енергетичні тренди, наприклад, розвиток віртуальних ліній, переведення частини ліній під землю, використання водню тощо.

Україна має можливості для розвитку енергетики. За допомогою ефективної енергетичної політики також реальним стає подолання наслідків кризи та розбудова стійкої сталої економіки.

Криза може стати можливістю для нашої країни повністю змінити підхід до функціонування енергетичної системи, зробити її більшою мірою цифровою та діджиталізованою. Це допоможе Україні не тільки вибудувати міцні зв'язки із сусідніми європейськими країнами, а також допоможе значно посилити інвестиційну привабливість енергетичної галузі.

Література:

1. Бабаченко, О. І., Нестеров, О. С., Гармаш, Л. І. (2022). Декарбонізація та енергетична криза. Фундаментальні та прикладні проблеми чорної металургії, (36), 35—48.
2. Сливка, Т. О. (2020). Світова енергетична криза та структурні зрушення господарства України (1960—80-і роки). Історія народного господарства та економічної думки України. (53), 2020.
3. Шевченко, В. (2022). Діджиталізація в системі регулювання європейської енергетичної кризи. Редакційна колегія, 223.
4. Віблій, П. І., & Блавт, А. А. (2023). Інвестиційний потенціал України в умовах війни. Галицький економічний вісник, 82 (3), 80—89.
5. Хмелюк, А. В., & Гук, О. В. (2021). Перспективи використання альтернативної енергетики: тенденції інвестування в Україні. Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи, 242—243.
6. Гаватюк, Л. С., & Стахова, Н. П. (2022). Проблеми та чинники формування привабливого інвестиційного клімату України. 66—72.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
8. World Energy & Climate Statistics — Yearbook 2023. [Електронний ресурс]. URL: <https://yearbook.enerdata.net/total-energy/world-energy-intensity-gdp-data.html>
9. Основні тези Огляду ОЕСР інвестиційної політики в енергетичному секторі України. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/OECD-Energy-Investment-Policy-Review-Ukraine-highlights-UKR.pdf>
10. План відновлення України. [Електронний ресурс]. URL: <https://recovery.gov.ua/>
11. Advantage Ukraine. [Електронний ресурс]. URL: <https://advantageukraine.com/>
12. Інвестиційна карта України. [Електронний ресурс]. URL: <https://investmentmap.com.ua/ua/main-ua/>
13. IEA-IFC Joint Report Calls for Ramping Up Clean Energy Investments in Emerging and Developing Economies. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.iea.org/news/iea-ifc-joint-report-calls-for-ramping-up-clean-energy-investments-in-emerging-and-developing-economies>
14. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&>

title=InformatsiinoanalitichniMaterialiSchodoInvestitsiinogoKlimatuVUkraini.

References:

1. Babachenko, O.I. Nesterov, O.S. and Harmash, L.I. (2022), "Decarbonization and the energy crisis", Fundamental'ni ta prykladni problemy chornoj metalurhii, vol. (36), pp. 35—48.
2. Slyvka, T.O. (2020), "The global energy crisis and structural changes in the economy of Ukraine (1960s-80s)", Istoriia narodnoho hospodarstva ta ekonomichnoi dumky Ukrainy, vol. 53.
3. Shevchenko, V. (2022), "Digitalization in the regulatory system of the european energy crisis", available at: dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/45895/1/Materiali_zbirnik_CNE2022.pdf (Accessed 05 Oct 2023).
4. Viblyj, P.I. and Blavt, A.A. (2023), "Investment potential of Ukraine in war conditions", Investytsijnyj potentsial Ukrainy v umovakh vijny. Halyts'kyj ekonomichnyj visnyk, vol. 82 (3), pp. 80—89.
5. Khmeliuk, A.V. and Huk, O.V. (2021), "Prospects for the use of alternative energy: investment trends in Ukraine", Biznes, innovatsii, menedzhment: problemy ta perspektyvy, pp. 242—243.
6. Havatiuk, L.S. and Stakhova, N.P. (2022), "Problems and factors of the formation of an attractive investment climate in Ukraine", Investytsiyi: praktyka ta dosvid, vol. 21, pp. 66—72.
7. State Statistics Service of Ukraine (2023), available at: <https://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 05 Oct 2023).
8. Yearbook (2023), "World Energy & Climate Statistics", available at: <https://yearbook.enerdata.net/total-energy/world-energy-intensity-gdp-data.html> (Accessed 05 Oct 2023).
9. OECD (2022), "Main theses of the OECD review of investment policy in the energy sector of Ukraine", available at: <https://www.oecd.org/investment/investment-policy/OECD-Energy-Investment-Policy-Review-Ukraine-highlights-UKR.pdf> (Accessed 05 Oct 2023).
10. Ukraine Recovery Plan (2023), available at: <https://recovery.gov.ua/> (Accessed 05 Oct 2023).
11. Advantage Ukraine (2023), available at: <https://advantageukraine.com/> (Accessed 05 Oct 2023).
12. Investment map of Ukraine (2023), available at: <https://investmentmap.com.ua/ua/main-ua/> (Accessed 05 Oct 2023).
13. IEA (2023), "IEA-IFC Joint Report Calls for Ramping Up Clean Energy Investments in Emerging and Developing Economies", available at: <https://www.iea.org/news/iea-ifc-joint-report-calls-for-ramping-up-clean-energy-investments-in-emerging-and-developing-economies> (Accessed 05 Oct 2023).
14. Ministry of Economy of Ukraine (2023), "Informational and analytical materials on the investment climate in Ukraine", available at: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=93e0fdd8-41bc-4737-a700-75d32c29d885&>

Стаття надійшла до редакції 13.10.2023 р.